

לא לזלזל בתפילה

פתח דבר:

נשתדל בעזה"ת לעורר ולחזק כמה דברים הטעונים חיזוק כי בעוונותינו הרבים יש הרבה דברים חשובים והנהגות נצרכות בענייני תפילה שאנשים מזלזלים בהם, ולא לחינם אמרו חז"ל במסכת ברכות (דף ו:): על הפסוק (תהלים יב, ט): "כרום זולות לבני אדם" - אלו דברים שעומדים ברומם של עולם ובני אדם מזלזלים בהם, ואחד מהדברים שהוזכרו שם היא תפילה.

ואם כך אמרו חז"ל בזמנם ק"ו לאחר ירידה של דורות רבים וכל שכן בזמננו בדור דל ויתום, הלוא בעוה"ר הזלזול בתפילה מצוי ושכיח מאוד. ועל כן נשתדל לבאר בזה כמה דברים הטעונים חיזוק, לפעמים בארוכה ולפעמים בקצרה, וכגון: לא לאחר לתפילה, לא "לחטוף" את התפילה, לא לאחר את זמן קריאת שמע, לא לדבר וללמוד באמצע התפילה, לא לדלג חלקים ממנה, ולא לצאת לפני סיומה וכן להשתדל לא להסיר את הטלית מעל הראש במשך כל התפילה.

המזלזל בתפילה - גם בנו יזלזל בה!

וכל מי שמזלזל בתפילה ובפרטיה ודקדוקיה עליו לקחת בחשבון, שגם בניו ובנותיו יזלזלו בתפילותיהם! וכלל זה נקוט בידך, אם תראה אדם שמגיע לבית הכנסת ב"ברוך שאמר", בנו יגיע ב"אשרי", ונכדו ל"ברכו"...
זאת היא המציאות!

קצד _____ תפילה דייליה

על כן על אדם להתחזק בזה בכל כוחו כדי שהוא וגם בנו וכל הרואהו יתפללו תפילות כהלכתן כנאה וכיאות.

בענייני תפילה אין לסמוך על הנהגות הזולת!

והנה בענייני תפילה ישנה תופעה שכיחה שאיננה ברוכה כלל ועיקר - בני אדם נוהגים לעצמם היתר כאשר הם רואים הנהגה רווחת אצל זולתם, גם אם מדובר בהנהגה לא רצויה ולעתים אפילו כשהיא נגד הלכה מפורשת.

אבל החכם עיניו בראשו ויודע הוא להבין שאם חז"ל אמרו שתפילה היא מ"דברים שבני אדם מזלזלים בהם" אזי לא ניתן לסמוך בענייניה על מראה עיניים, משום שישנה נטייה אצל בני אדם לזלזל בתפילה ובהלכותיה, ואם על זמנם העידו חז"ל, כל שכן בתקופתנו אשר רבו בה עמי הארצות וקלי הדעת בודאי שאי אפשר לסמוך על הנהגות הנצפות אצל אחרים על אף שמדובר באנשים "חשובים" כביכול.

ה"בדיעבד" מותר רק בדיעבד...

כלל חשוב יש לנקוט בנושאים אלו ולפקוח עיניים על הנהגותינו. הלוא ידוע שדבר האסור לכתחילה ומותר בדיעבד, מטבעו של אדם להורות לעצמו בזה היתר, ובפרט אם הוא מזדמן לפרקו בתדירות גבוהה, אז ה"בדיעבד" נהפך אצלו ל"לכתחילה שבלכתחילה".

ובהלכות תפילה ישנם הלכות רבות שיש להיזהר בהם לכתחילה, ועלינו לזכור שרק בדיעבד ישנם לפעמים מצבים שניתן להקל בהם אבל כמובן לא להפוך זאת להיתר גמור.

תפילה בציבור או סמיכת גאולה לתפילה - מה עדיף?

נציין דוגמא אחת (ע' בספר כוחה של תפילה פ"א אות ב'): תופעה שכיחה היא לראות כי ישנם המקילים לעצמם כאשר מגיעים לבית הכנסת להתפלל תפילת ערבית והציבור כבר עומדים בתפילת שמונה עשרה, על אף שבעוד זמן קצר יתקיים באותו מקום עוד מנין - בכל זאת נוהגים הם לחטוף תפילת שמונה עשרה "יחד עם הציבור" כביכול, ואחר כך משלימים ביחידות

לא לזלזל בתפילה קצה

את קריאת שמע וברכותיה. וזאת על פי מה שנפסק בשו"ע (סי' רלו ס"ג) שבערבית תפילה בציבור עדיפה מסמיכת גאולה לתפילה.

אבל טעות גדולה נשתרבה בזה, כי בודאי לא נאמרה הלכה זו כאשר אפשר לקיים שניהם - אז ודאי חייבים לכתחילה להסמיך גאולה לתפילה גם בערבית, וכמו שכתב החפץ חיים זצ"ל במשנ"ב (ס"ק יב) וז"ל: "יתפלל עמהם: דתפילת הציבור עדיפא ממיסמך גאולה לתפילה דערבית. אבל כל זה דוקא כשהוא משער שלא יוכל להשיג אחר כך מנין להתפלל עמהם, דאם לאו הכי אין לו לבטל מצות סמיכת גאולה לתפילה".

הלכה זו היא דוגמא להלכות רבות אשר נפרוש בפני הקורא את חלקו, שניתן לראות את המון העם מיקל לעצמו בהם בעוה"ר, ולא זו הדרך ולא זו העיר!

הריצה לבית הכנסת - אחר הפעולות נמשכים הלבבות!

נתחיל עם ההקפדה "לא לאחר לתפילה", כלומר מהי מידת הזהירות הנצרכת בכדי לא להגיע באיחור לתפילה ולו אפילו של כמה דקות.

ישנה הלכה פסוקה בשו"ע (סימן צ ס"ב): "מצוה לרוץ לבית הכנסת ואפילו בשבת". ובמשנ"ב (ס"ק מ) כתב: "שנאמר (הושע ו, ג): "ונדעה נרדפה לדעת את ה'".

ונתבונן נא מדוע צריך לרוץ לבית הכנסת, וכי לא די בהליכה?

אלא הטעם בזה הוא כי כל פעולה חיצונית משפיעה על הפנימיות, וכמו שכתב הרמח"ל זצ"ל בספרו מסילת ישרים (פרק ז), ועל דרך משפטו הידוע של ספר החינוך (מצוה טז): "אחרי הפעולות נמשכים הלבבות". ולכן כאשר אדם רץ ומלהיב עצמו על מנת להגיע למקום התפילה, אזי גם תפילתו תהיה מן הסתם מתוך התלהבות וחשק, כי כשאדם ממהר להגיע למקום כל שהוא, בזאת מראה הינו שהמטרה העומדת לפניו חשובה מאוד בעיניו, כי הלוא לדברים פחותים הוא משתהה בדרכו.

קצו _____ תפילה דייליה

המהירות להגיע לבית התפילה בזמן תשפיע על נפשו חשק והתלהבות
בתפילה עצמה!

לפגישה חשובה לא מאחרים...

ועל כן - אומר הגאון רבי גמליאל רבינוביץ שליט"א: עלינו לרוץ לתפילה
בכדי להראות כי אנו יודעים שהאמונה בקב"ה שהוא כל יכול היא העיקר
בחיינו, וכל שאר עניני הגשמיות הם טפלים בעינינו ואין לנו כל סיבה
למהר אליהם.

הרי כל בר דעת מבין עד כמה נבזה הוא האיחור לתפילה, הלוא לו היה
צורך לאדם להיפגש עם גביר נכבד בעמיו, והלה קבע עמו שעה לפגישה,
האם הוא יאחר לבוא!?

וכבר שמענו על מקרים בהם אנשים אחרו לפגישתם עם גבירים, וכאשר
כבר סוף סוף הופיעו לפגישה הם סירבו לעזור ואף גערו בהם: "אם קבעתי
לך שעה היה לך לדייק בה!"

התפילה היא פגישה עם אישיות לא פחות חשובה מאותם שועי עם.
תחשוב לפני שאתה מאחר: האם השכינה צריכה להמתין לך משום
שהחלטת לישון על מיטתך כמה דקות נוספות!?

איחור לתפילה - איסור דאורייתא!

וראיתי נקודה להתבוננות בשם זקני החסידים בגנות המאחר לבוא
לתפילה: הנה חיוב התפילה הוא רק מדרבנן לפי הרבה ראשונים, ברם
איחור לבוא אל בית המלך זהו חילול ה' אשר איסורו הוא מן התורה!

הגאון בעל השומר אמונים זצ"ל התבטא פעם: מי שבא בזמן להתפלל
הוא בונה בנין בשלימות, אבל מי שבא מאוחר לתפילה הוא כבונה בנין
בלי יסודות...

"הלמתי שאחרתי למנין בישיבה"...

הנהגה זו היתה נר לרגלם של גדולי ישראל. וכך סיפרו על המשגיח
דישיבת קמניץ הגאון רבי משה אהרן שטרן זצ"ל: פעם התעורר באמצע

לא לזלזל בתפילה קצו

הלילה והיה מאוד נסער... אשתו שאלה אותו: מה קרה?! הוא ענה לה:
חלמתי שאחרתי למנין בישיבה...

בניו העידו שהיה מעיר אותם בשעה שש בבוקר, באומרו הלוא בשעה
שבע וחצי מתחיל המנין... וחלילה לאחר...

זוהי ההנהגה הרצויה כאשר מבינים את מהות הענין!

כל העסק הוא בסך הכל "כמה דקות"...

ועלינו לדעת כי אפילו איחור של כמה דקות לתפילה הוא משמעותי
מאוד!

וכפי ששאל פעם המשגיח רבי נתן וואכטפויגל זצ"ל את אחד הבחורים,
איפה היית בתפילה היום? אמר הלה: אחרתי בכמה דקות בלבד... אמר לו
המשגיח זצ"ל: כל העסק הוא סך הכל "כמה דקות"...

הם הגיעו! אבל "כמה דקות" באיחור...

ישנו מעשה אשר ימחיש לנו מהי חומרת האיחור לתפילה - ולו לכמה
דקות בלבד.

הדבר אירע באחד מבתי הכנסיות בחו"ל וכפי שסיפר אחד מרבני המקום:

אחד המתפללים בבית הכנסת היה יהודי עתיר נכסים ובעל בית חרושת
לייצור רהיטים, הוא נהג להגיע בקביעות לתפילת שחרית, אך דא עקא
תמיד הוא היה מאחר, פעם הגיע בעת אמירת "ברוך שאמר" ופעם
ב"ישתבח" וכיוצא בזה.

נגשתי אליו ושאלתי אותו במאור פנים - סיפר הרב, אם אתה כל כך
מתאמץ לבוא בקביעות יום יום לתפילה, מדוע שלא תתאמץ לבוא בזמן?!
ענה לי אותו יהודי בתמיהה - "מה זה משנה אם קצת אחרתי? העיקר
שהגעתי והתפללתי!"

השיחה הסתיימה וכל אחד פנה לדרכו.

קצח _____ תפילה דייליה

סיפר הרב: כעבור מספר חודשים פרצה שריפה בבית החרושת של אותו יהודי וכילתה כמעט את כל תכולתו. למחרת הגיע אלי אותו יהודי ובפנים נפולות נעמד לפני. "אני יודע למה זה קרה לי" - אמר בקול נכאים, "בגלל שאני מגיע יום יום מאוחר לתפילה!"

מה הביא אותך לחשוב כך? התפלאתי ושאלתי אותו:

הישיר היהודי את מבטו לעברי ואמר כמעט בבכיה: כאשר פרצה השריפה התקשרנו מיד ל"מכבי אש" והזעקנו אותם בדחיפות למקום, הם אכן הגיעו! אבל קצת מאוחר!...

זהו המבט שאמור להיות לנו על נושא האיחור לתפילה, הגם שמדובר רק ב"כמה דקות"...

"יהודים צריכים להתפלל!"

דבר נוסף שראוי לעורר עליו הוא: על התפילה להיאמר כאילו הוא מונה מעות, ואין "לחטוף" את התפילה.

הגאון רבי שמואל רוזובסקי זצ"ל עורר פעם על נושא זה בשיחה עם תלמידים והוא הביע בפניהם את כאבו מהמהירות בה חוטפים את התפילה, כאבו גבר בראותו שגם "בני תורה" נוהגים כך. הוא הוסיף ואמר: "כשאני יוצא מבית הכנסת אני רואה כל מיני פתקים ומודעות של "מעוררים" על דברים שונים, ואינני מבין מדוע לא מעוררים במודעה גדולה של שני מטר על שני מטר: "יהודים צריכים להתפלל!" וכי תפילה חטופה נחשבת לתפילה!?"

אתם רוצים להתפלל או לחטוף את התפילה?

בנותן ענין להביא בזה מעשה שאירע עם הגאון רבי שלמה מזוועהיל זצ"ל:

בבית הכנסת בו התפלל, הציבור נאסף אט אט לתפילה, כאשר התקבצו להם עשרה איש ירד לפני התיבה מלמד תשב"ר אחד אשר חשב למהר בתפילתו כדי שכן יספיק להגיע בזמן לעבודתו ב"תלמוד תורה". מיד כאשר התחיל להתפלל במהירות ניגש אליו רבינו זצ"ל ואמר לו: רוצים אתם

לא לזלזל בתפילה קצט

להתפלל או לחטוף תפילה? הלה נטש מיד את עמוד התפילה ושב בבושת פנים למקומו.

חזן שמתפלל במיתון ובנחת - יהיה לו שכר רב מאוד בעוה"ז ובעוה"ב!

והא לך לשונו הנפלאה של הספר שבט מוסר (פרק לד אות ג): "גם צריך החזן להתפלל בנחת מילה במילה ולפי פירוש המילות, ולא במהירות. ולא ישגיח על אותם קלי דעת שאומרים לו למהר כדי שלא יאריכו בבית הכנסת, כי עול בית הכנסת הוא משא כבד עליהם, כי על ידי זה שהוא מתפלל במהירות הוא מקצר בשבחו של מקום, ואינו יכול להתפלל בכונה לפי פירוש המילות. וגם אם יש קצת יחידים שיראת אלוקים נוגע בלבבם להתפלל בכונה, מוכרחים גם הם למהר".

ומסיים דבריו השבט מוסר זצ"ל בהבטחה: "כל חזן שמתפלל במיתון, בנחת, יהיה לו שכר הרבה מאוד בעולם הזה, שיאריך ימים בנעימות ובטוב, ובעולם הבא יזכה לחזות בנועם ה' ולבקר בהיכלו, מידה כנגד מידה". וכמדומני שלאחר הדברים הללו כל מילה נוספת מיותרת.

טלית מעל הראש עד גמר התפילה - סגולה להכנעה וליראת שמים!
נקודה נוספת עליה רציתי לעורר: על המתפלל להשגיח לא להסיר את הטלית מעל ראשו עד גמר התפילה.

הגאון רבי חיים קניבסקי שליט"א כותב באורחות יושר (ערך תפילה) בזה"ל: "יש להתעטף בטלית על ראשו כל זמן התפילה. והוא סגולה ליראת שמים". והנה בשו"ע (סי' ח ס"ב) איתא: "ונכון שיכסה ראשו בטלית". והחפץ חיים זצ"ל במשנ"ב (ס"ק ד) כתב על כך בזה"ל: "שכיסוי זה מכניע לב האדם ומביאו לידי יראת שמים". עוד הביא שם מדברי הב"ח זצ"ל דצריך שיהא הטלית על ראשו מתחילת התפילה עד סופה.

ובשערי תשובה (שם אות ג) הביא בשם שו"ת הרדב"ז (ח"א סי' שמג) שאותן שאין מכסין הראש בשעת התפילה עושין שלא כדיון, וכן נהגו לכסות ראשיהם כל התפילה, ומנהג אבותינו תורה היא.

ד תפילה דייליה

הגאון רבי משה שטרן זצ"ל: "חברותא כלפי שמיא?! חלילה!"

וכדאי להעתיק בזה תשובה נפלאה מאת הגאון רבי משה שטרן זצ"ל בשו"ת באר משה (ח"ה סימן ב') וז"ל: "ומכאן אתה דן על מנהג גרוע של אמעריקא, וחלילה לקראו "מנהג" אלא מעשה גרוע - ורע בעיני מאוד מעשיהם שבאמצע התפילה מסירין הטלית מראשיהם ומניחים חלק המונח על הראש על כתפיהם ומתפללים כן בכיפה על ראשיהם. ושתי רעות עושין חדא שמסירין העטיפה מראשיהם, ועוד איה הדרך ארץ ואיה כבוד השכינה לעמוד לפני מלך מלכי המלכים כדרך שעומדים לפני חבירו, חברותא כלפי שמיא?! חלילה!"

ממשיך הגאון רבי משה שטרן זצ"ל ואומר: "ועתה שזכיתי לספר הנפלא מגן גיבורים מצאתי וז"ל בשם המאירי זצ"ל: ראיתי בבית הכנסת יש בהן שמסירים הסרבול מעליהם והכובע שבראשם, ונשארים לפניו יתברך כאשר הם עומדים בביתם בכובע קטן, ואומרים זמירות וברכות וק"ש משום החום אף שאין דרך לעמוד כן לפני גדולי המקום וכו' בודאי חציפות מיקרי, ע"ש.

ותימה גדולה בעיני שמנהג גרוע זה נשתרבב גם בין החסידים, וראיתי בבית מדרש שמקצתן מתפללים כן בכובע קטן, ואתמהה - לפני רבם היו מתביישים לעמוד כך ולפני מלך מלכי המלכים מחציפים לעשות?! בודאי שאלו החסידים הם מהצבועים ואינם מהחסידים הראשונים האמיתיים, ומצוה לתקן מה שאפשר לתקן בענין זה", עכת"ד בעל הבאר משה זצ"ל.

ועל כן עלינו להתחזק בזה מאוד כי הלוא מדובר בהנהגה הגורמת הכנעה ויראת שמים שכל כך נצרכים הם לתפילה, ואיך אם כן נוכל לזלזל בדבר כזה?...

לא לאחור את זמן קריאת שמע הראשון!

עוד יש לעורר על ענין הזהירות מהאיחור של קריאת שמע בזמנה, ויש בזה אריכות גדולה בספרים והדברים ידועים ומפורסמים על כן נסתפק במתן דוגמא אחת על מידת זהירותם של גדולי ישראל - לא לאחור את זמן קריאת שמע.

מרון הסטייפלר זצ"ל היה מאוד נזהר לא לאחר זמן קריאת שמע לפי שיטת המגן אברהם זצ"ל (עיין ספר תולדות יעקב עמ' קכ). וכך מספר עד ראייה: זכורני כיצד היה קם כארי בקביעות בכדי להתפלל בבית המדרש "לדרמן" במנין של שבע בבוקר, הוא היה מביט תדיר אל עבר שעון הקיר כדי לראות האם אין חשש שהזמן יעבור חלילה ובפרט בימי הקיץ הארוכים, בהם גם הקדמנו את זמן תחילת התפילה. וזכורני שהיו ימים בהם קם ממקומו מספר פעמים על מנת להבטיח שלא נאחר את הזמן.

מספר הלה: פעם אחת בהיותי ש"ץ, חשתי שאולי רבינו זצ"ל מקפיד עלי על שלא השתדלתי שנקרא קריאת שמע מוקדם יותר, ועל כן פניתי אליו אחר התפילה ואמרתי לו הלוא לבסוף קראנו ק"ש מעט קודם הזמן. אמר לי רבינו זצ"ל: "ספק בזמן קריאת שמע זהו ספיקא דאורייתא, ואי אפשר להשאיר את זאת לרגע האחרון, הרי אפשר שהשעון אינו מדויק כל כך, ולכן צריך להקדים יותר..."

מדוע ישן הסטייפלר זצ"ל ברשות הרבים?...

ידוע גם שרבינו זצ"ל היה מבקש בימות החורף שמיכה דקה בכדי להתכסות, כדי שלא יקשה עליו לקום לתפילה.

בבחרותו היה לומד עד אישון ליל, כאשר סיים את לימודו הוציא ספסל לרשות הרבים וישן עליו, כך היה בטוח שהעוברים ושבים באשמורת הבוקר יעירוהו - כל זאת מתוך חשש פן יאחר זמן קריאת שמע...

זאת היא דוגמא מני הרבה מזהירותם והשתדלותם של גדולי ישראל שלא לאחר זמן קריאת שמע - כזה ראה וקדש!

אסור לדבר באמצע התפילה!

ומענין לענין באותו ענין נעורר קצת על האיסור לדבר באמצע התפילה. הן אמת שכבר נשפך הרבה דיו בספרים הקדושים על ענין זה ולכן נביא על כך רק גרגיר קטן ומעשה שהיה.

קודם כל נביא את לשונו של השל"ה הקדוש (פ' בשלח יא): "בין שמים לארץ מלא מקטרגים שלא מניחים לעלות התפילה. ורבותינו ז"ל תיקנו

רב _____ תפילה דייליה

פסוקי דזמרה לחתוך אותם שתוכל התפילה לעלות, ועל כן השח בין ברוך שאמר לישתבח שאז אין פסוקי דזמרה פועלים, חוזרת התפילה מאותן מעורכי מלחמה, שהן הקליפות הלוחמים נגד התפילה".

הרי לנו מדבריו שישנם מעכבים ומונעים שאינם מניחים לתפילות לעלות למעלה למקומן, והפסוקים שאנו אומרים בין ברוך שאמר לישתבח מתפקידם לכרות אותם, אבל אם מפסיקים בהם בדברים הם "יוצאים מכלל פעולה" ואז המקטרגים נשארים בכוחם רח"ל.

והדברים הם כפשוטם ממש וכפי שנוכל ללמוד מן המעשה הבא:

הגאון רבי שמואל וואזנר זצ"ל: "כיצד ניתן לברך כאשר יש הפרעות?"

בכינוס שהתקיים בק"ק שבט הלוי באשדוד התכבד לשאת דברים הגאון רבי אברהם אליעזר וואזנר שליט"א נכדו של בעל שבט הלוי זצ"ל, הכינוס נערך בעקבות ריבוי הסובלים ממחלות נוראות רח"ל. הוא סיפר ששאל את סבו הגדול זצ"ל: "עד מתי נסבול מהצרות האלו, יברך אותנו הצדיק שיסורו מאיתנו כל הפגעים הרעים, ו"צדיק גוזר והקב"ה מקיים"?

ענה לו הגאון רבי שמואל הלוי וואזנר זצ"ל: "כיצד ניתן לברך כאשר ישנן הפרעות?"

כאשר שאל אותו הנכד לאיזה הפרעות הוא מתכוין, ענה לו: "כאשר אדם יש לו מכשיר טלפון שאין בו קליטה הוא אינו יכול לשוחח בו, כמו כן בתפילה - אם מפסיקים בדברים אחרים באמצע, ה"שיחה" מתנתקת ואינה מקובלת למעלה".

הוא ביאר את דבריו ואמר: "התפילות אינן מקובלות למעלה כאשר משוחחים באמצע התפילה, כאשר המתפללים יפסיקו לדבר באמצע התפילה, המגיפה תיעצר!"

כך היה גם בהזדמנות אחרת, לאחר שאירעו ל"ע אסונות רבים במהלך זמן קיץ, והוא נשאל לדעת תורתו בשל מי הרעה הזאת? הוא השיב: אין בכח א' מבני דורנו לומר דבר ברור בזה, ו"הנסתרות לה' אלוקיננו". אך לפי

דעתו הרבה מהאסונות הללו אירעו בשל העובדה שרבים מהציבור אינם נזהרים בכבוד בית המדרש כראוי, ובמקומות בהם מתפללים רבים מתקיימים מניינים החוטפים את התפילה במהירות, וכן נפרץ מאוד ענין השיחה בשעת התפילה, ובפרט עולה על כולנה פירצת הטלפון הנייד וההודעות הנשלחות מן האחד לרעהו בעיצומה של התפילה.

הפטיר הגאון זצ"ל ואמר: יתכן כי זו הסיבה לצרות ולתלאות אשר פקדו את עמנו - בשל הזלזול בתפילה.

הלוואי שנוכל לתת לדברים לחדור אל לבנו ונזכה להניח מעצור לפירצה הנוראה הזו.

זמן לימוד לחוד וזמן תפילה לחוד!

וצריכים אנו לדעת שבאמצע התפילה יש להימנע לא רק מדברים בטלים, אלא גם אין לעסוק בלימוד באמצע התפילה, כי הדבר מהווה זלזול בתפילה, ו"זמן לימוד לחוד" ו"זמן תפילה לחוד"!

בספר כוחה של תפילה (פרק ב' אות ד) כתב בזה"ל: "והוא פשוט כמבואר כל זאת בפוסקים ובספרי מוסר שכל תלמיד חכם שמזלזל בתפילתו אינו תלמיד חכם (וע"ע בשו"ע יו"ד ס' רמג ס"ג). ועיין מה שכתב ברוקח (הובא במשנה ברורה סי' קו סק"ח) שהמבטל תפילה בשביל הלימוד, אפילו למד עם אחרים כל היום הרי הוא כאילו לא למד"!

ובקובץ מבקשי תורה הביא מתוך שיחת מרן הרב שך זצ"ל בה הוא קבע נחרצות: מי שלומד ואינו מתפלל כהוגן הרי הוא יגע להבל ולריק ואין לתורתו יתרון על התורה שלומד גוי!

דברים כדרבונות מבעל ה"קב הישר" זצ"ל

וכדאי להביא בזה מלשונו הנפלאה של הספר קב הישר (פרק ח) שכתב דברים כדרבונות:

"ומי הוא זה אשר לא ישים אל לבו אלה הדברים לגמול חסד לנפשו, ומכל שכן שלא להקל בתפילה עצמה לכתחילה חס ושלום. ואף שחושק להתמיד בתורה, מכל מקום זמן תפילה לחוד וזמן תורה לחוד (ע' מס' שבת

רד _____ תפילה דייליה

דף י. ואל יאמר בלבו, כי בעבור לימודו הוא יותר טוב בעיני הקב"ה שיבטל תפילתו, חס ושלום, וחלילה לומר כן".

מעשה נורא עם הרמב"ן זצ"ל

בוא וראה מה שהובא בספר "הולך תמים", בשם רבי ישעיהו החסיד זצ"ל אשר סיפר בשם רבי יהודה חסיד זצ"ל: לרמב"ן זצ"ל היה תלמיד אחד שהיתה נפשו חשקה בתורה בחשק נפלא, וממש לא ראה שינה בעיניו, ואם היה אוכל להחיות נפשו אז היה הספר פתוח לפניו, ותמיד נתן עיניו בספר, ולא היה מתפלל מרוב אהבת התורה.

והיה הרמב"ן זצ"ל מזהיר אותו תמיד ואומר לו: אכול בשעת אכילה ותישן בשעת השינה, ועשה תפילתך בשעת תפילה, וזכות התורה יהיה אצלך ותשמך ותחיך. אמנם לא תפשע בה, כי התפילה תתבע עלבונה לפני הקב"ה ותענש חס ושלום על זה, והזהר בתפילה!

לא השגיח התלמיד אל דבריו ולא שם אל לבו. ולא היו ימים מועטים עד שהלך התלמיד לשוק לקנות איזה דבר, וכאשר שב לביתו, מצא פרש אחד שוכב עם בתו הבתולה ואונס אותה על גבי השלחן שהיה לומד עליו תמיד, ונתאבל על זה ימים רבים.

אמר לו הרמב"ן זצ"ל: הלא אמרתי לך שתהיה זהיר בתפילה ואתה לא שמעת בקולי, לכן באה זו הסיבה לבתך!

מכאן ולהבא ראה התלמיד הנזכר לעיל שבהשגחה פרטית הוא בביטול תפילה, והתחיל להתפלל כדת וכהלכה, עכת"ד.

נורא מאוד! למדנו עד כמה היא חובת הזהירות לא לזלזל בתפילה חלילה!

אין לדלג חלקים בתפילה!

ונביא עוד תופעה שיש להוקיעה והיא נובעת מהזלזול שבני אדם מפגינים לתפילה - הדילוג של חלקי התפילות!

בעוה"ר אנשים רבים מוצאים לעצמם היתר לדלג על קרבנות או פסוקי דזמרה, ולפעמים גם על ברכות ק"ש ובתנאי שיגיעו "יחד" עם הציבור

לא לזלזל בתפילה _____ דה

לתפילת שמונה עשרה. ויש כאלה שנוהגים כך אף בדרך לכתחילה, וכך הוא דרך הנהגתם יום גם בימים שאין להם שום אונס.

וברור שאין זה הולם את דעת חז"ל שתיקנו להתפלל את כל התפילה כסדרה. ועל כן נביא בשורות הבאות כמה מקורות המלמדים את גודל מעלת התפילה כאשר היא נאמרת כולה כסדרה, ולהיפך - מהו ההפסד הגדול של אותם אלו אשר משמיטים חלקים חשובים בה.

כתוב בספר ארחות יושר (ערך תפילה) וז"ל: "והנה כבר כתב הגר"א זצ"ל שכל סדר התפילה בנוי על סדר העולמות העליונים וח"ו לדלג דבר אחד מהתפילה. ולא התירו לדלג מפסוקי דזמרה אלא בשביל תפילת הציבור, וגם על זה כתבו הפוסקים (כמו שכתוב במשנ"ב בסי' נב) שראוי למנוע מזה שמהפך הצינורות".

חסרון פרט בבנין - פגם בכולו!

הגאון רבי שמשון פינקוס זצ"ל נהג לומר: צריכים לדעת שכאשר חסר פרט בבנין - הדבר פוגם בכל הבנין!

כל חלק מהתפילה הוא נדבך בבנין התפילה!

אדם שחסרה לו אצבע רח"ל - הוא אינו אדם פחות אצבע... הוא בעל מום! כל שלימות האדם חסרה בו!

וכן באשר ל"סדר הקרבנות" שנקבע לאומרו בתפילה. כל סדר זה על כל פרטיו וכוונותיו - הינו חלק מהמבנה הגדול הנורא והנשגב שאנו בונים מתחילת התפילה עד אחרי עלינו לשבח!

כאשר חסר בתפילה חלק זה - אין כאן תפילה... חסר בכל מהותה של התפילה! הבנין כולו רעוע ופגום! הוא כולו בסכנה! ומי היה מסכים לגור בבנין רעוע ופגום?!

המלאך המגיד: "אוי להם שמקלקלים הצינורות!"

ואם כי אין לנו עסק בנסתרות אבל מכל מקום יש להביא את דברי המלאך המגיד שאמר למרן הבית יוסף זצ"ל כמובא בספרו מגיד מישרים (פרשת בהר) וז"ל:

רו תפילה דייליה

"ותקרא כל התפילה מראשה ועד סופה כסדר, לא יחסר אפילו תיבה אחת דהא כולה מוסבת על דרך הסוד ולא כאותם השוטים שמדלגים התפילה בסיבת שינתם הרעה על משכבותם. אוי להם שמקלקלים הצינורות וכמה וכמה רעות גורמים להם ולכל העולם, סיבת מניעת השפע לעולם הזה בהיותם מקדימים המאוחר ומאחרים המוקדם. לכן תהיה תמיד משכים לבית הכנסת ולהיות מעשרה ראשונים".

תפילה בדילוגים יכולה להיקרא תפילה?!

ומן הראוי להביא בזה את תגובתו של המשגיח הגאון רבי יחזקאל לוינסטיין זצ"ל על שאלה שנשאל מפי אדם שמנהגו היה להתפלל תפילת ותיקין:

היות ולפעמים הוא מאחר ומגיע ל"ישתבח", הוא מתלבט האם להתפלל כסדר התפילה עם פסוקי דזמרה ואז יאחר את זמן שמונה עשרה כותיקין, או עדיף שידלג פסוקי דזמרה כדי שיוכל לקרוא קריאת שמע סמוך לנץ החמה ולהתפלל כותיקין.

זה מה שענה לו המשגיח זצ"ל: ותיקין זו "מעלה" בתפילה, אבל ראשית הכל צריך אדם לדאוג שתהא לו "תפילה", ובלי אמירת פסוקי דזמרה כיצד תיקרא זו תפילה?...

אוי לה לאותה בושה אוי לה לאותה כלימה!

הגאון רבי יהודה צדקה זצ"ל המשיל את מי שמדלג חלקים בתפילה ואינו מתפלל את כולה על הסדר לאותו אדם שמסר בד לחייט על מנת שיתפור ממנו חליפה. החייט תפר את החליפה אך דילג מכאן מעט ומשם מעט, פה חסר שרוול, ושם חסרים כפתורים.

בבוא האיש למדוד את חליפתו נבהל ואמר לחייט: "מה זאת עשית, לא די שלא תפרת את החליפה בשלימות, אלא קלקלת גם את הבד!"

כן כדבר הזה המדלגים בתפילה, לא די שאינם מתקנים אלא שמקלקלים המה! איזו בושה ואיזו כלימה תהיה להם בעולם הבא כשיתנו להם מלבושים כאלו...

לא לזלזל בתפילה _____ רז

והיטב חרה לו להגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל ומה מאוד כאבה לו התופעה שמדלגים על קטעי התפילה שלפני "הודו", כמו "פרשת העקדה", "לעולם יהא אדם" ואמירת הקרבנות.

ופעם הוכיח רבינו זצ"ל בחור שהגיע לאחר "הודו", וציין בפניו שהקדיש דרבנן שנאמר קודם אמירת "הודו" הוא קדיש חשוב עד למאוד בסדר התפילה.

כל גדולי ישראל הבינו זאת - תפילה עם דילוגים היא תפילה חסירה במהותה!

"וכי יש לי פרוטקציה בשמים"?

הגאון רבי זונדל קרויזר זצ"ל כאשר כבר היה בעת חליו, הוצע לו להתפלל עם דילוגים כדי שהתפילה לא תקשה עליו.

הוא הגיב על כך וענה: וכי יש לי "פרוטקציה" בשמים?! כלומר - הוא הבין שתפילה עם דילוגים יש לה קושי גדול להתקבל, ורק עם "פרוטקציה" בשמים כולי האי ואולי יש לה סיכוי, אבל מי יכול לומר על עצמו שיש לו "פרוטקציה" בשמים?...

איך לצאת מבית הכנסת לפני גמר התפילה!

מה שנותר לנו עוד להעלות ענין נוסף שבעוה"ר גם הוא תופעה מצויה אצל רבים - היציאה מבית הכנסת לפני גמר התפילה! דבר המהווה בזיון גדול לתפילה.

ונציין שוב קטע נפלא מתוך הספר ארחות יושר (ערך תפילה) שכתב בענין זה דברים נוקבים: "וכן מי שיוצא באמצע התפילה או לפני גמרה משום שאין לו סבלנות להמתין כמה דקות, אין לך מבזה עבודתו של הקב"ה יותר מזה, וכאילו אינו מאמין ששכינה נמצאת בבית הכנסת בשעת התפילה, ואיך תתקבל תפילתו"!

והא לך לשון הספר יעלזו חסידים (אות י"ח): "אל יצא אדם מבית הכנסת עד שיסיים כל התפילה, שהרי אמרו חז"ל (מס' ברכות דף ו:): "היוצא מבית

רח _____ תפילה דייליה

הכנסת אל יפסיע פסיעה גסה, כדי שלא יהא נראה שדומה עליו כמשא". כל שכן זה, דגרע טפי, שבהיותו מקדים לצאת, מוכחא מילתא שדומה עליו כמשא כבד".

היוצא לפני גמר התפילה - לא יצליח בשום דבר!

והאמת היא כי מי שנוהג כך כסדר והוא יוצא לפני גמר התפילה, קשה מאוד יהיה לו להצליח בשום דבר - בין בעניינים גשמיים ובין בעניינים רוחניים!

בעניינים גשמיים - הלוא כבר כתב בספר יעלזו חסידים (אות תש"ע - ת"ת): "והיוצא כדי למהר לעסקיו - היא לא תצלח, אשר הלך חשכים ואין נוגה לו, שהיה לו לבטוח בשם ה' ולא בטח. ועליו הכתוב אומר (ישעיה מג, כב): "ולא אותי קראת יעקב כי יגעת בי", "ודורשי ה' לא יחסרו כל טוב", כי הוא הנותן לך כח לעשות חיל, ואין מעצור לה' להושיע וברכת ה' היא תעשיר".

ובין בענייני רוחניות - כמו שכתב בספר תוצאות חיים (אות מ"א): "ואחר שיתפלל תפילת י"ח אל יצא מבית הכנסת עד השלימו הציבור עלינו לשבח, אלא אם יוכרח לנקביו, וכן כתוב בספר חסידים שחסיד אחד אמר לחבירו בחלום שלא היה נכנס במחול הצדיקים מפני שהיה יוצא מבית הכנסת קודם עלינו לשבח".

הראינו לדעת וזכינו לעורר בכמה וכמה נקודות שבני אדם רגילים לזלזל בהם בתפילה, והחובה מוטלת על כל אחד ואחד להרחיק עצמו מהנהגות שאינן רצויות אלו.

הקב"ה יעזור שנזכה לכבד את התפילה כדבעי וכך נוכל לעשות נחת רוח ליוצרנו ותעלה תפילתנו לרצון לפני בורא כל עולמים.

